

Hem Ana Hem Baba

– İ.ÇELİKLİ · 15 Haziran 2014

“-daha dünkü ğibi
gözümün öğünde,
aklım erip duru ermeme ğari
ayırividiler deee..
hiş bişiyimiz yog..

ağşamaca yolma yoldug..
canımız çıkıvırıp daa getceğmiş gibi
bitirip eve ğeldik de
eve gelincekleyin, gayınnam “-geliinn” dedi
“sizi ayırıvicez, varın ev-dam olun”
doğruyu ahretde mi decen vallaha ta böyle..

gönlü ırız olmadı haral
anam ıramatlık gakdı-dutdu ordan
bi tıngır[1], bi sahin, bi ayaklı gupbaklı[2] toptas,
aş bişirmeye bi dığan[3] gapağı yoğudu ellehem
iki gaşşık, bi esgi desdi,
bi de yamrı-yumru bi su tası

çen(ğ)izimden bi ğat yatağımız var gari
bi ğat dediğimde yasdık, döşşek, yorgan

..
yorgan..
onu da kim birinin elinin emeği,
almadıydı parasını
yerine anam orak yolmaya gedividiydi
o güneşin altında bi hakkın tam bi hafta..

yunu[4]; goyunnarın çakıladağından
yudum tokucunan bi ğözel,
çelene serdim-idi, elimin emeği..
basması da kim bili kimlerin okusuyudu
Nazilli basması,
oğşaya oğşaya çıkardıydı

sandığındaki bohçadan.. ağamın düğünü olca(ğı) bille,
sakladık da
sonura alağeldim gonşudan

yasdığı halam dokuyvumuş, evdeykene öyle ya gari
yüklükde basılı durup duruydu
hani-vakıttan beri[5] arasında irkilirdi
ıramatlığ anamın üç-beş guruşu
dedikleyin.. neyi var neyi yoğusa..
nesi var da ne satcağdı gariben

yalan olmasın
goyup da gedennere
Allah gabir ezabı vermesin..
bana bi verene Allah gurban olduğum Allah beş değı(l) ombeş versin
elbirlik etdi gonu-ğonşu daaa..
bi el gadar hasır, bi çul esgisi
bi cencere,
bi tas goyun yoğurdu
gupbaklıya boşaltdım
tahtalığa galdırdım.

ha!.., n'olcak..ertesi güne fırtıdamışdır o ıscakda..
ya a! valla böğünkü gibi aklımda
hinci deyvirikene aklıma geldi
desdiye gattım da ileri-ğeri sallaya sallaya
yaydım daa.. keseledimidi..
gapiya adsımda suyunu sırkıtdımıdım..

gene.. sağdıcı Allah bi değı binkerre ırazı ossun
öneceğinin altında getirdi
gösdermeden goyvudu bi gırana [6]
bir iki bişirimlik ıçcık bulgur,
bireş duz,
bi-kaş çöplü ispirte
el gadak çörek
iki ekmek
ikicik de yımırta
ne varıdı eskiden..

hincikinnere ne var
çok şükür bin şükür Alla(hı)m
Allah da bilip duru ya
evde bi-dıkım[7] ekmeğ yoğudu
yarattığı gulun ırızgını vercek mezbur.

ağşam garanniği Gorunun gıranlarından
çalı-çilpi dedikleyin
sarındım geldim
vurdum ocağa ataşı,
suyunu açcık çok godum
dıkız[8] olmasın deye
diğanda sulucana bi aş
yaydım ekmeğin üsdüne
çaldık dıkımı..
hey anam heeyy

neçeden sonura herif geçiden geldi de
gecenin leylisinde,
garşıldım.. köyün altyanda
“-ne o gı” dedi
böyleyken böyle dedim
“vardır bi hayır” dedi
“hayır deyelim hayır olsun”

çalı alafında
iki çocuk, iki de kendimiz
ev elin yıkığı, emme..... ev kendi evimiz
ne çığrış-bağrış[9]
ne gayınna tezvirligi,
ger çi ha üsdüne üsdelik
has evladı da değili di ki düşün gari
onu decem has olsa bile
adı üsdünde gayınna.. işde ıvır, zıvır
ne gayınna,
ne gayınboba suratı mozurdanması

ne çocukların mızırdanması
o aşın dadı hâlâ dama(ğı)mdadır.
vallaha billaha..

lafın birini gor ötekine gederin..
onu deyodum..
her ataşdan sonura közü küle gömdüm dee..
öyleyner
ne zaman ataş ilazım oldu,
iki üflemeyner bi alaf[10] hazır olu(r) du
zati gayınnamın gönnü olmazdı gatliken ispiroteye
o da ha deyincek[11] dutuşmazdı ya
varsın olsun, canıma minnet[12]

neyise işde..
ertesi gün asbabları tokuşladım
çoluk-çocu(ğu) herifi ıscak suda
cumay derneğinde[13] ayrılmışız ki
herif yununca camiye getdiydi
kendi e(vi)miz ya gari..
orayı sıva
burayı uydur, yama-dıka
Allahın böğüne de varımış
herif ellerin harmanına da getdi,
ben başağa da getdim.. gelikene çalı sarındım
kimin işinin ucundan geldiyse boş yollayan olmadı..
şükür..

kimidi birine haşgaş gırıvıdık,
gecenin geş yarısına gadak
“evinize eletivireyin” deye gelince
 bakdı ki gandilimiz yok ne bilsin,
ertesi gün bi topdas haşgaş,
bi de kendini ışıtmaz bi kör gandil, yarı yarıya dolu
e(vi)mize gün doğdu gibi oldu
gonşunun birine çırpıvıdık da[14]..
bi etek dolusu gabıklı payam,
görümcem bi oğlaklı geçi dutuvidi

elimizde besledik..
anam bi gurk tavık..
basdırdım sekiz dene bülüş..
herifin sürü köpe(ği) ayrılmadı gapımızdan
ona da bakdık şükür..

kirpiti bilmen ne ğadak emme
o esgi tenike gandili altı ay yetirdik[15],
vallaha.. duysanız inanman emme valla-billa
el gün geldiye yakdık.. asdık ocaklıkdakı miha,
değilise tozlandı ğetdi ocak başında
eller gibi şavkıtaçaz[16] deye,
inne dürdüp fitilin dibini gazıp durmamadık
belki inne de yoğudu da
 ona inne ganırdılmayodu[17] bilemecen
emme ölüyon desen
 derde derman uçu
 başga gayza(ğı)mız yoğudu
yetirdik altı aydan fazla”

.....

“-işdee ha öyleynen olduk-getdik
hiş birini paraynan almadık
eller gibi, hiş kepici başına varmadık
kimin yadigeriyse
güççük tasdan su işdik
toptasa ayran özedik
aşı dığanda bişirdik dee
gapa(ğı)nda yedik
çok şükür bin şükür..
daşı kemircez, düşümüz keser emme
halal lokmaynan doyurduk garnımızı
çalmadık el avış aşmadık ele

su dediysem güdürükde
ayran dediysem
bi gonşu yayık yaycak,
 bi tas ayran verecek dee
irkildip de akkesede
aş bişirdiysem yanına özeyecen de
aş dediysem gece geç yarıda,
 o da olmadı seherde
yedik dediysem;
vallaha garnımız doyasıya ğadar deĝi(l)
hele hele günde üç öyün[18] asla deĝi(l)
garı-ğoca dediysem baş başa,
göz göze deĝi;
anaç-annaca gönnümce hiş deĝi
.....

garı-ğoca dedim yaa..
ne garı-ğoca olduğumuzu bilebildik
ne ana-boba olduğumuzun
 farkına varabildik
hele beş çocuk,
altıncı yetim doğdu
onarin peşinde
ana da been boba da
ne eller gibi gün yüzü gördük
ne kepici başına varabildik
ne alabildik,
ne keyebildik
ne yeyebildik
ne gezebildik

çoluk çocuĝu yetiřdirecez
büyüdececez
keydirecez
onnarı uçurduk-uçurduyoz
 derkene.....
işde hu yaşın sahabı oluymuşuyuz

uřdular da sanki

başımız göğe mi erdi
ana-bobalık bitiyomu
su içecek olsam
 “acaba suları var mı?”
iki sunum ekmek yeycek olsam
“garınları tokmuyku,
 sırtları pekmiy ki”
onnarsız yediğimiz gursığımızda galı(r)
yediğimiz içimize ilimez[19]
göremesek yüzümüz gülmez..

haaa!
“şika(ye)t mı ediyon aba” dersin
ııhh! ha şükür olduğuz hala
şikâat aklımın ucundan bile geçmedi geçmez
ellere bakıyon da
ben bunu isderimişiyin
buyumuş..

Allah cemi cümle guluna
 benikinner gibi hayırlı, evlat versin
hiş biri önümü alıp geçmez
bi benikinneri değı(l)
Allah hepici(ğ)i ni gönendirsin[20]
oğlu-ğızı, uşağı
olannara “ağız dadı” versin
ümmedi muhammedin
 evladını gönendirsin
.....”

[1] tıngır: kenarı yüksekçe küçük sini, eski, tabanı tam olarak oturmağından çıkardığı sestenden dolayı bu

isim verilmiş olmalı,

[2] kupbak/gubbak: kapak

[3] dıĝan: yayvan tencere, kuşane, pilav tenceresi

[4] yun: koyun yünü

[5] hani vakitten beri: epeydir, uzun zamandır

[6] gıran: kıyı, kenar

[7] bidıkım : tıklılık, bir dıkım, bir lokma

[8] dıkız: kuru (susuz) demlenmemiş iyice pişmemiş yemek, boğazı alan, boğazdan zor geçen, az sulu oluşundan sertlik,
örn:tuzlu peynir çomacı
tersi: cıvık,

[9] çıĝrış-baĝrış : gürültü, yüksek sesle dikkat çekilmesi

[10] alaf: alev, ateş

[11] ha deyincek/ha deyince: hemencik, kısa zamanda

[12] minnet; vicdani borç, canıma minnet: kimseye eyvallah etmedim şükür, sefam olsun anlamında olmalı

[13] cumay derneĝi : perşembe

[14] çırpmaq: silkelemek, silmek, ağacın (badem-ceviz vs. türü) meyvesini indirmek

[15] yetirmek: idare etmek

[16] şavkıtmak: aydınlatmak, ısıtmak

[17] ganırmak/kanırmak, bir şey sokup zorlayarak çıkarmaya çalışmak, zorlamak

[18] öyün :öĝün, yemek vakti yada belli bir vakitte yenen yemek

[19] ie ilirmek: haz almak, beslenmek, karın doyurmak, enerji vermek, derman olmak,
ie ilitmek: yenilenin yaraması, doyurması, hazmedebilmek

[20] gonenmek: karnı doymak, mal-mlk sahibi olmak, mutlu Őekilde yaŐamak